

una provincia retineret veram fidem, adhuc vere et proprie diceretur Catholica, dummodo clare ostenderetur, eam esse unam et eamdem cum illa, quæ fuit aliquo tempore, vel diversis in toto mundo : « Ergo amplius Ecclesiæ non ex locorum et provinciarum numero, sed ex fide Catholica astimanda est ». Ita Amesius et Gerhardus. Sed et hoc effigium jam supra praecepsum est, ubi diximus : ex hac nota eos non tam affirmative seu positive, quam negative arguere : ita ut ubi haec amplitudo non inveniatur, saltem per magna parte durationis ejus cœtus, de quo queritur, non posse talem cœtum censeri veram Catholicae Ecclesiam, cum hujus Ecclesiæ amplitudo in Veteri et Novo Testamento nimis aperte et frequenter promissa sit. Itaque licet non requiratur, ut Ecclesia Catholica sit in omnibus hominibus totius mundi, tamen necesse est, ut innovescat omnibus provinciis, et in omnibus fructificet; atque hoc ipsum fiat, non simul, sed successive. Quod vero gerhardus mox th. 70. subdit : « Agnosceret Bellarminum, ab Ecclesia Rom. magnam defectionem nostris temporibus per Lutheranos et Calvinistas esse factam, ut de pristina amplitudine non possit gloriari »; hoc nihil ad rem presentem facit. Paula post enim a Bellarmino additur, quam abunde haec defectio compensata fuerit in novo orbe, ubi extant Ecclesiae sine administratione hereticorum, in omnibus quatuor mundi partibus; ad Orientem in Indiis; ad Occidentem in America, ad Septentrionem in Japonia; ad Meridiem in Brasilia et exteriore parte Africæ; ut de imperio Chinensi nihil dicam. Unum S. Xaverium Indie Apostolum plures Christo per Baptismum genuisse filios, quam Lutherus à fide Christi ad suum pellexerat evangelium, scripsi anno superiori in digressione opportuna de Corringii medici ampullationibus. Explosit hic nuper, in Epistola ad suum Titium verissimum meum efflatum his verbis : « Tantas ineptias nempe illud hominum genus non pudet in vulgo spargere : quasi nemo nostrum, statum Romanæ per Americanam et Indianam Ecclesiam et Xaverii rerum habeat cognitionem ; imo quasi non in medio essent ipsorummet sociorum libri, miseram Ecclesiae conditionem per terras illas, cum primis per Americanam deplorante ». Verum furos vendit medicus, omniscius scilicet ! Si neget ea quæ scripsi, vel ignarus est rerum, quarum pertinet tam arroganter ja-

Ad CAPUT XV.

Quinta nota Ecclesiæ est successio Episcoporum, in Romana præsentim Ecclesia, quæ et ideo dicitur Apostolica. Ac propterea omnes veteres hac successione tamquam argumento evidentissimo usi sunt ad veram Ecclesiam ostendandam, ut SS. Irenæus, Optatus, Tertull., Epiphanius, Hieron., Prosper, August. etc. Porro frustra Amesius hic oclamat, « esse principii petitionem ». Numquid enim satis Bellarminus ex certo et communis sensu SS. Patrum hujus successioni præstantiam ostendit ? Numquid ipsa, quam subiicit, ratio idem evincit ? Quia nempe Ecclesia nullo modo potest esse sine Pastorebus et Episcopis : illi vere soli sunt vel Episcopi, qui ab Apostolis per legitimam successionem et ordinationem descendisse ostenduntur. Ad hoc autem requiritur, ut quis succedat alicui Apostoli, sicut Clemens Petro ; vel alicui, quem Apostolus fecit Episcopum : vel ut fiat Episcopus ab eo, qui habet Apostolicam auctoritatem, id est, a Papa : et ut ordinetur a tribus Episcopis, nisi forte ex dispensatione ab uno, assistentibus abbatibus. Et quavis aliqui heretici antiqui ista imitati sint in ordinatione Episcoporum, tamen ob solum etiam defectum successionis SS. Patres eos repudiabant. Hinc vero fit argumentum insolubile : Ecclesia non potest esse sine Episcopis : Lutherani et Calvinistæ carent tam ordinatione,

stat, vel detractor mendax. Nemo qui sine odio et amore calculos subducere voluerit, et inire curiosius numerum eorum, quos immediate per se Lutherus stylo aut voce a Pontifice abalienavit; et illorum, quos S. Xaverius ad fidem et Baptismum per se immediate induxit, negare poterit, me minus potius quam nimis gloriose de S. Xaverio pronuntiasse. Quis ausit affirmare, Lutherum trecenta milia hominum Pontifice Romano per se stylo vel voce abstractuisse? at tot milia adulorum Christi adjunxit Xaverius, ut ex certis relationibus juratorum testimoniis constat. Videatur Thomas Bozzius, non et Jesuïtus unus, sed Congregatio Oratori Presbyter lib. vi. de signis Eccles. cap. 3. ubi et longe majora de illo heroë predicit, nempe : « Universos hereticos simul sumptos per annos M.D. hand traduxisse ad hereses tot gentes a Christo alienas, quot uetus Xaverius ad Christum animis undecim.

DE NOTIS ECCLESIE.

quam successione ab Apostolis continua : Ergo apud eos non est Ecclesia. Amesius his opponit septem antitheses; sed sunt verissime antitheses erroribus et convicis turgide, nec tantillum Bellarminiana luxantes, aut quatientes.

Gerhardus th. 73. contendit : « Notam proprie dictam debere talen esse, ut tam affirmate quam negate inde possit concludi ». Resp. : Id verum esse de nota adequata et totali, et quæ omnino reciprocatur in quarto modo, proprietas. Tales non singulas notas a Bellarmino allatas non jactamus.

Th. 87. « In Symbolo Apost. vocatur Ecclesia Apostolica, cum tamen nondum in ea localis et personalis successio vigeret, sed Apostoli ipsimet adhuc docerent : ergo personalis illa successio non convenit Ecclesiæ perpetuo ac semper : ergo non est genuina ejus proprietas ». Resp. : ut supra : Sufficit, quod successio ei conveniat in actu primo et radicaliter. Certe nec omnes proprietates hominis competitur infanti in actu secundo, et tamen nemo nisi incepto negabit, ei competere in actu primo. Ita pariter successio illo in actu primo, competit et Ecclesia ipso tempore Apostolorum : quia iam tum habebant et promissionem Christi, et dispositionem hierarchie Ecclesiastice institutam, quam ipsi perennarentur.

Ad CAPUT IX.

Sexta nota est conspiratio in doctrina cum Ecclesia antiqua. Dicitur enim Ecclesia Apostolica non solum propter successionem Episcoporum ab Apostolis, sed etiam propter doctrinam consanguitatem. Amesius fateatur hanc notam esse veram, et solam per se sufficientem ad veram Ecclesiam discernendam, nec ab aliis Gerhardus. At, inquit, illa « non distinguitur a sincera veritatis predicatione ». Resp. : Non distinguitur realiter, concedo; non formaliter, nego. Veritas enim doctrina revelata (uti et Ecclesiæ) non potest viatori circa privilegium fieri evidens : potest autem illa conspiratio doctrinæ, que est quidem re ipsa illa veritas revelata, fieri nobis evidens : quia professio externa Ecclesiæ antiquæ cum professione nostra, vel ex confessione nostrorum adversariorum, ut omnia alia decessent, innotescit. At oclamat cum Amesio Calvinista Gerhardus Lutheranus : « Perverse et præpostore Bellarminus peti vult doctrinam Ecclesiæ

antique ex Patrum quorundam rivulis, et non ex fontibus ipsis S. Scriptura ». Respondit pro nobis in aureo suo Commonitorio Vincentius Lirinensis jam ante 1200. annos his verbis cap. 2. : Requirat aliquis, cum sit perfectus Scripturarum canon, sibique ad omnia satis superque sufficiat, quid opus est, ut ei Ecclesiastice intelligentie jungatur auctoritas ? Quia videlicet Scripturam sacram pro ipsa sua altitudine non uno eodemque sensu universi accipiunt; sed ejusdem eloqua alter atque aliter, alijs atque alijs interpretantur, ut penit quot homines sunt, tot illæ sententiae erui posse videantur. Alter namque Novatianus, aliter Photinus, aliter Nestorius etc. exponit. Atque idecirco multum necesse est, propter tantos tam varii erroris anfractus, ut Prophetice et Apostolice interpretationis linea secundum Ecclesiastici et Catholicæ sensus normam dirigatur. » Haec doctrina necessario displicet omnibus scelis, recentibus aquæ ac vetustis, quibus unice cordi est « sub ipsis S. Scriptura verbis sua quiske venena occultare ». Estque haec characteristicæ omnium hereticorum Bibliisticorum, « ad imagines phantasmatum suorum convertere omnia verba Scriptura ». Ad quod proinde Scriptura reipsa nihil est nisi « impugnatio legis ex verbis legis ». S. Ambrosius in cap. iii. ad Titum. « Sacilegium literæ », S. Gregorius Nazianzenus Orat. 4. de Theol. « Illecebra iniquitatibus hamo circumjecta, statua ed omnes transeuntis se obvertens, communis utriusque pedis cothurnis etc. » Idem Orat. de S. Athanasio. « Est arc diaboli, qua et Christum tentare ausus ». S. Chrysostomus hom. contra heret. « Est aurum, argentum et vestis diversicolor, quibus heretici operiant idola sua ». S. Augustinus lib. iii. de Bapt. cap. uit. « Denique est Evangelium, non Christi, sed hominis, imo diaboli, cum verbum Dei non in legendō, sed in intelligendo consistat ». S. Hieron. in epist. ad Gal.

Gerhardus th. 84. ait : « Bellarminus ipse aliquoties ab illorum Patrum, qui primis quingentis post Christum saeculis (ila habet, pro annis) vixerunt, doctrina discedit, ut multis exemplis monstrari potest; etc. Recens ergo ex Apostolorum scriptis, quam ex Patribus judicatur, quæ doctrina sit vere Apostolica. Resp. : Eliam haec collectio puerilis est : Aliqui Patres (ut Origenes, Chilasticæ etc.) errarunt in quibusdam : ergo in his dogmatibus ubi omnes consentiunt, non ha-

betur veritas dogmatum Catholicorum. Quid enim, quo se obtest communi et certo sensu veteris Ecclesie, quod Cyprianus cum suis erraverit, rebaptizando haereticos?

Ad CAPUT X.

Septima nota Ecclesie, est, unio membrorum inter se, et cum capite visibili. Nam Ecclesiam esse unum corpus, unam sponsam, unum ovile, passim Scriptura docent. Hinc semper SS. Patres eam unionem cum Roman. Pontifice habuerunt pro signo vera Ecclesie. Sufficeret merito loco omnium debet S. Irenaeus in celeberrimo illo effato, quod cum per se aperillissimum sit, eo magis illustratur, que *impudentius haereticus alium plane sensum ei affligeret* conantur: « Ad Romanam Ecclesiam, propter maiorem principaliatem necesse est omnem convenire Ecclesiam ». Omitto alla notissima. Amesius 1.: « Unio per se considerata, non est Ecclesie propria: tribuitur enim Antichristi regno, Apocal. xvii. vers. 43. » Hi sunt unius sententiae, et vires ac auctoritatem suam bestiae tradent. Respondeo: Nostri unio est in negotio religionis; quod vero illi reges cum Antichristo ejusdem sententiae sint, vires suas ad eundem finem sint tradituri, non magis arguit unionem in religione, quam nunc in variis dissecctissimis haereticorum sectis; qui tamen velut vulpes Sampsonis in arietando Romano Pontificata unice conspirant. Respondeo 2.: Unio qualiscumque cum capite et membris per se solitare sumpta, non est nota infallibilis vera Ecclesie; sed in unitate fidei, est saltem certissima nota negative, hoc est, evidens est, veram Ecclesiam non esse, ubi ea fidei unitas non est: uti apud sectarios contingit, ubi ne Lutherani quidem inter se, quoad ipsos articulos, qui in normalibus (ut vocant) libris continentur, consentiunt. Vicissim est evidenter credibile, ibi esse veram Ecclesiam, ubi talis unio omnibus statibus et locis disjunctissimis reperitur. Amesius 2.: « Unio in vera fide non est notior ipsa fide ». Resp.: Sie est. Sed quid inde? Non dicimus, unionem in vera fide, sed unionem in negotio religionis et fidei (abstrahendo a veritate) esse signum veritatis credendæ. Amesius 3.: « Unio Ecclesie proprie est spiritualis, et mystica, non sensibilis ». Resp.: Adaque sumpta unio, nego; ex parte, concedo. Quia etiam unionis interne et spiritualis, externa sensi-

bilisque professio ab Ecclesia exigitur. Amesius 4.: « Unio qua sub Papa habetur, est coacta et servilis, qualis est miscellanei exercitus militum varie animatorum sub uno ducere ». Resp.: Haec est spissa et aperta calumnia. Nam omnes boni Catholicci in consuetu fidei professione jurata, dicunt se fidem Romanam sponte profiteri. Conatur tamen sua calumnia fucum obtendere, aitque: « Non possunt alteri sentire (ait Bellarm.) quia subiiciunt sensum suum sensu Ecclesie ». At non est in hoc major necessitas quam hypothetica, quam quisque habet in sensu composite. Numquid non tam sponte no Catholicci subiiciunt sensum nostrum sensu unius Christi, ejusque Vicarii, quam vos Lutherani et Calvinista subiiciunt sensu vestro verba Scriptura? Pergit tamen Amesius sycephantari de discordia inter Canonistas et Sorbonicos; sed hoc jam supra excusum est. Adipatam porro mendacium est: « Sorbonistas habere Jesuitas pro falsis Prophetis: Dominicanos adnumerare Jesuitas Semipelagianos: Beccani et Bellarmi libros quondam publice fuisse Parisiis combustos ». Certe omnes Canonistar, Sorbonici, et Dominicanici, conceptis verbis, ubi opus fuerit, affirmabant, hunc Calvinistam fidei calumniam. Que denrum ex Bannezio produxit Amesius, fide græca tractavit, truncata scilice decerpendo, que videbantur in rem suam facere: quo tamen non obstante gloriatu bis verbis: « Hanc unitatem per Dei gratiam colimus (nos Puritani), que etiam luculententer appetit in harmonia nostrarum Confessionum, quamvis in omnibus omnes non prorsus idem sentiantur ». Quam vera haec sint, vel solus Festi Hommii libellus, qui inscribitur: « Specimen controversiarum Belgicarum », abunde monstrat. Videatur et Indiculus Dissidorum apud Calvinistas in pag. 2. Quæst. vex. P. Forer lib. II. sess. 2. cap. 7.

Gerhardus th. 87. e Bellarm. sic arguit: « Si, iuxta Bellarm. in Ecclesiis Corinthiorum et Galatarum fuere dissensiones: Si ante Constantini M. tempore Ecclesia in diversas haereses fuit divisa, utique unitas non est Ecclesia perpetua; ac proinde non est propria vera Ecclesie nota ». Resp.: Solutio habetur in ipsis Bellarmi verbis, dum ait: Ecclesiam large et improprie subinde accipi, siue nomen Christiani subinde accipitur pro omnibus iis, qui quo modo Christum profittentur, (ut etiam supra dixi); et quia etiam

haeretici aliquo modo pertinent ad Ecclesiam, etsi absolute et simpliciter extra illam sint; ideo a pagani dici solet: multas esse sectas in Ecclesia, Corinthii et Galatae peccabant perniciose, sed non pertinaciter, ideoque censebantur adhuc vera Ecclesie membra, licet infirma. Quodsi pervercacter in errore manissent, haud dubie Apostolus eos non inter filios numerasset, sed anathemate perculisset.

Th. 89. « Licet Pontifici Rom. resistere, si Ecclesies destruere niteretur, ut futetur Bellarm. Ergo etiam liebit se ab ejus unione separare. Cui enim quis resistit, ab eo etiam sens sejungit ». Resp.: Neg. sequel. Resistentia enim fit, quatenus Papa, ut privata persona violentiam exerceret; quia certe ad hanc non accepti auctoritatem a Deo. At potestas Pontificia, ut sic, est sacrosancta, ac prouide ab ea, ut sic se velle separare, est nefarium, haereticorum et schismatistarum proprium.

Th. 91. querit: « Quomodo in Anti-Paparum dissensione potest locum habere unio cum Romano Pontifice, cum iuxta Bellarm. incertus Pontifex habeatur pro nullo ». Resp.: Sufficit tune ita habere affectum unionis cum Sede Apostolica, ut quando futurus est Pontifex certus, velit etiam ipso effectu se illi conjungere. S. Cyprianum in astu contentionis de Anabaptismo aliquantum aberrasse a recto et vero, certum est: abruptisse vero penitus vineulum unitatis cum Rom. Pontifice, falsum. Neque enim sub anathemate et ex cathedra definitivus S. Stephanus Papa id quod S. Cyprianus cum Collegis impugnaverat.

Similiter mala est illatio Gerhardi th. 97. « Si Liberius P. in damnationem S. Athanasii [interpretative] consensit, hic non mansit in unione cum Romano Pontifice ». Nam, ut probat loc. cit. Bellarm. Quidquid Liberius tedium exili admiserit, tamen fidem Catholicam numquam in animo perdidit; ac proinde S. Athanasius ab eis fide et auctoritate se minime separavit.

Quod th. 98. ex Bellarm. adstruere laborat: Greccam Ecclesiam sae Rom. Pontifice separasse, nimis certum est. Quid vero hinc inferitur contra unitatem Ecclesie? Ergo Schismati Græci putant unionem cum Rom. Pontifice non esse simpliciter necessariam et in hoc errant, quod est verissimum.

Th. 99. Ex eo, quod (referente Bellarm.) Otto I imperator zelo quidem bono, sed

minus perite judicavit Joannem XII pessimum Pontificem esse deponendum, infert Gerhardus, Ottонem cum multis illius temporis Doctoribus judicasse unionem cum Rom. Pontifice non esse simpliciter necessariam. » Resp. 4.: Esto erraverint cum imperatore nonnulli Doctores in eo rudi scuelo, re non bene discussa, quid hoc contra tam certam et priscis Patribus tam celebratam unionem cum Rom. Ecclesie? Resp. 2.: Persuasio illa et factum Ottonis I potius arguit oppositum. Nihil enim illi habuit nisi contra privatam personam flagitosi Pontificis; testatem vero venerabatur, quam proinde satgebat in meliore dignoremque transferre.

Ad CAPUT XI.

Octava nota est, sanctitas doctrinae. Constat enim Ecclesiam in symbolo dici sanctam, quia professio ejus sancta est, nihil continens falsum quoad fidem doctrinam, nihil injustum quoad doctrinam morum. Amesius 1.: « Doctrina vera semper est sancta; ergo haec nota quoad rem ipsam eadem est cum illa a nobis proposita, et a Bellarm., impugnata, desincerata evangelii predicatione. Neque potest illa certatione discerni, nisi veritas primi demonstretur ». Resp.: Dissimilato antec. nego conseq. Posset enim esse doctrina puritati Evangelii contraria, quem tamen non contineret errorum recte ratione aperte contrarium, quales sunt illi, quos Bellarmi in omnibus aliis sectis existere ostendit. Amesius 2.: « Haec ipsa doctrina, quam Bellarm. tradit de Ecclesia, sanctitati est admodum inimica, dum doceat, nullam veram sanctitatem requiri, ut quis sit membrum Ecclesie, et corporis Christi mystici, sine illa distinctione ». Resp.: Nihil revera sanctitat Ecclesie prajudicat, quod multi in ea non iuxta ejus doctrinam vivant; sicut et regnum dicitur opulentum, exercitum victoriosum, eti plures in illo pauperes, in hoc timidi censeantur. Sufficit per doctrinam fidei et morum unice intendi perfectam sanctitatem, ad quam pauciores et lente pertingunt, ut pluribus dixi in Anti-Musei quest. 4.

Gerhardus thes. 102. sic argutatur: « Doctrina ab omni errore pura, est etiam sancta: atque doctrina ab omni errore pura, ex Bellarm., hypothesi (scilicet in pure Schismatis non haereticis), potest esse in Ecclesia falsa. Ergo sancta doctrina potest esse

in Ecclesia falsa. Quod autem vera et falsa Ecclesia commune est, non potest esse genuina et propria vera Ecclesie nota. » Resp. : Ex alibi dictis constat, non debere singulas notas seorsim sumi: ut scepis jam monuimus.

Ad CAPUT XII.

Nona nota est efficacia doctrine: Sola enim vera Ecclesia habet doctrinam non solum immaculatam, sed etiam convertentem animas. Psal. XVIII. v. 8. et sermonem viuum ac penetrantem. Heb. IV. vers. 12. At Ecclesia vera sancta et Apostolica olim brevissimo tempore, per homines contemptibiles, sine armis, sine eloquentia et sapientia humana, traxit homines magnos, parvos, sapientes, rudes, potentes, etc. et traxit non ad delicias, honores etc. carni et affectui humano grata, sed ad crucem et abnegationem sui. Idem sequentibus seculis in conversione Gentium ad Catholicam Ecclesiam contigit usque ad nonum; *Ubi contra in convertendis paganis tam steriles sunt Lutherani et Calvinistæ; ac omnes omnino hæretici;* ut asseveret Thomas Bozius lib. XVI. de Signis Ecclesie, unum S. Franciscum Xaverium et Societ. Jesu, plures paucorum annorum spatio ad fidem Christi et Baptismum, et gentibus traduxisse, quam omnes hæretici simul sumpti per 16. secula traduxerint. Amesius: « Efficaciam habet adventus Antichristi, illam scilicet que est Satan, II Thess. II. 9. Efficaciam autem Spiritus Dei ab illa sape non potest discerni, nisi per veritatem doctrinæ ». Resp. : Est sane miranda perversitas hujus Puritanæ, qui cum ex una parte convincatur ex his que Bellarmius de conversione gentilium omnium ad fidem Catholicam probat; ex altera vero videat, cum notam suis plane deficeret, (utpote quibus tantum proprium est pervertere tepidos Catholicos); audet tamen, illam efficaciam, qua Gentes haec tenus ad fidem Christi converse sunt, insimulare efficacie satanicas Antichristi. Quid posset dici magis discrepans, quam haec livida et cæsa blasphemia? Ergone SS. Bonifacius, Wilibordus, Amandus, etc. qui Germanos, Belgas etc. ab idolis ad Crucifixi cultum, adeoque ad fidem et vitam sanctam induxerunt, Antichristo illos emanciparunt? O! lingua præcindenda! stylo excrabilis!

Berhardus lib. 105. ex objectione Luthera-

norum a Bellarm. adducta, nempe: « Doctrinam suam ideo a Deo esse, quia tot populos, tot provincias, tot regna tam brevi tempore occupaverit. » Si ita licet philosophari, magis nunc mirabimur Mahometi Alcoranum in magna orbis parte tam facile obtinuisse. Hinc Gerhardus subsumit: « Atqui si nobis non licet ab efficacia doctrine veritatem Ecclesie nostra simpliciter concludere, nec Bellarmio id ipsum libet ». Resp. : Facilius descensus Averni, sed revocare gradum, supereras evadere ad auras, Hoc opus, hic labor est. Que, queso, comparatio est inter conversionem Gentium ad Catholicam fidem, naturaliter incredibilia, carni ac sanguini adversa præcipientem: et perversionem tepidorum Christianorum ad sectas omni legum divinarum humanarumque metu solutas?

Ad CAPUT XIII.

Decima nota est sanctitas vita auctorum, sive primorum Patrum nostræ Religionis, Magistri enim Ecclesie post Prophetas et Apostolos fuere quovis ac Doctores sanctissimi, Ordinum institutores, sancti, casti, pii, sobrii, ut adversari nihil habeant quod reprehendant, nisi nimiam sanctitudinem, ut B. August. ait de Monachis sui temporis lib. de moribus Ecclesie, cap. 31. Et ipse Lutherus testatus est: « Sub Papatu esse nucleus Christianismi. Et multos pios magnoque sanctos »: qui idem de suis testibus est: « Mundus ex hac (Neo-Evangelica) doctrina in dies fit deterior, » etc. Amesius: « Legantur igitur vita Pontificum Romanorum ». Respond. : Legantur utique, et inventior pluri sancti, irreprehensibilis etiam seculo illo Lutherano. Et quidem de Leone X. quem Lutherus primus proclamavit Antichristum, non modo a gravissimis auctoribus traditum est, quod fuerit optimus moribus, ac immaculatam servavit priuitatem, (Pallavic. in histor. concil. Trident. lib. I. cap. 2.) sed etiam Lutherus, eo ipso tempore, quo Vaticanicum fulmen in illum Leo vibravit, sic ad eundem scriptis 6. Sept. 1520. « Appellavi te Daniëlem in Babylonem, in medio leonum, Ezechielon inter scorpiones, agoum in medio luporum, et innocentiam tuam egregio studio tutatus sum. Scilicet celebrationi et angustior est in omni terrarum orbe, tot tantorum virorum litteris cantata opinio, et vita tua inculpata

fama, quam ut a quovis vel maximi nominis possit quavis arte impeti. Non sum tam statutus, ut cam incessam, quam nullus non laudat, » Vel verum hic dixit Lutherus, vel falsum. Si prius; ergo non nisi sceleratissime, mox postquam intellexit se anathema perculsum a Leone, criminatus est hunc ipissimum esse « Antichristum magnum; Episcopos ejus satellites; Academias luparia ». Vel posterius; et si Lutherus apud omnes sani cerebri debet haberi mendacissimus adulator, nullaque fide dignus; praetsertim cum in eadem epistola, D. Joannem Eckium equatum in suspicionem adulatiois apud Leonom P. pertrahere, verissime, (sed re ipsa contra seipsum) pronuntiari: « Non est hostis adulatore nocentior. » Aveo intelligere, quid ad hoc Lutherani cum aliquo colore possint respondere: haec enim tolerabilem et honestam evasionem nec vidi nec audiui. Porro Leonem X. consecutos Pontifices, (numero virginis usque ad Alexandrum VII), plerosque laudatissimi moribus fuisse, (quales forte nullus aliis Episcopatus intra idem tempus habuit,) non omnino negare audent candiores e Lutheranis et Calvinistis, re bene considerata. Invenit tamen hic rimam elahendi Hodomoriam Argentensis, phantasm. II. per distinctionem inter peccata « personalia » cuiusque Pape, ut homo est, et inter « communia », que sunt Pontificio huic muneri annexa; ut sunt « Tyrannis in potestate ecumenice arrogatione: coactiva conciliorum generalium: creative omnium Episcoporum. » A personalibus criminibus facile absolvit patitur nonnullus Pontifices hac Hodomoria, a communibus, seu « genialibus », ut vocat; nullum esse immunitum contendit; et hac distinctione, (invento tali Hodomoria digno), arbitratur « perire Conzenianam declarationem lib. VI. Polit. cap. 22. Et Erbermani Catalogum Pontificum sanctorum, quem adorat, » in Irenei part. I. pag. 92. 93. 169. Sed nge haec sunt iam supra excusse, cum Sedis Apostolice auctoritate a moribus hereticorum vindicaremus. Quod autem hanc SS. Sedem etiam aliqui Pontifices tenerint eo munere indigni, nihil obstat, id enim Dominus prævidens, non tam proper Cathedram Mosis janam expiraturum, quam proper Cathedram Petri, paulo post a se fundandam, monuit omnes Matth. xxii. Omnia quæcumque dixerint vobis servate et facite; secundum vero opera eorum nolite frater.

Thes. 109. « Si (juxta Bellarm. in præ. 2. de Rom. Pont.) vitis Roman. Pontificum gloria. Apostolice Sedis non solum non obsecratur vel ministratur, sed etiam vehementer crescit et amplificatur, utique virtus auctorum sive primorum Patrum religionis gloria Ecclesie non obscuratur; ac proinde sanctitas vita non est perpetua, et propria Ecclesie nota. » Resp. : Nulla vel tolerabilis hic est connexio et paritas inter Presules ordinarios, et primos Doctores et fundatores religionis, ac præcipe extraordinaire modo misos. Judicet Titius, an hoc argumentum sit virile?

Thes. 110. « Juxta Bellarm. vera sanctitas est interna et invisibilis. Quomodo ergo poterit esse externa Ecclesie nota? » Rogo ego vicissim: Vera ratio cinatio est interna et invisibilis, adeoque operatio spiritualis: quomodo ergo poterit esse nota hominis? Dices: Innotescit internus actus per exterrum, et hie exterior est nota hominis. Ideo nos de sanctitate dicimus, quæ magna, et eminentis nec simulari, nec dissimulari, dij

Thes. 112. « Juxta Bellarm., fides vera potest a dilectione aliisque virtutibus separari. Quomodo ergo ex sanctitate vita iudicari potest de puritate doctrina? » Resp.: Ideo potest, quia eximia sanctitas vita est fructus ex sola doctrina pura productus : Ecclesiæ doctrina coelestes mōres germinat : quod autem id non fiat ubique, non est defectus boni seminis, sed terra prava.

Thes. 114. et 4. seqq. conatur suorum pravos mores a significative prava doctrina eximere, eo quod pravi mores non e doctrina nascantur, uti jam de Catholicis dixi. Sed nimis clare locutus est Patriarcha vester: « Mundus ex doctrina » (novi Evangelii) « quotidie fit pejor ».

Ad CAPUT XIV.

Undecima nota est gloria miraculorum. Et quidem de miraculis initio Ecclesiæ Christianæ passim patratis, res est extra controversiam. De miraculis que XI. sequentibus seculis in confirmationem dogmatum Catholicorum patratus sunt, nec ipsi diffituntur Magdeburgenses, sed tantum (ut olim Christi miracula solebant Pharisei) calumniantur. Idem notum est ex historiis sanctorum postremis seculis, SS. Francisci de Paula, Xaverii, Theresie etc. que tamen omnino eodem statu unico, quo Pharisei, disperdere solent nostri heretici, ab omni miraculorum gloria deserti et inopes : quibus tamen vel maxime agent ad probandum, suam doctrinam saltem per mille annos inauditaum, esse illam, quam Christus et Apostoli docuerunt. Amesius 1. « Miracula non dicet Bellar, ipse esse semper necessaria ad Ecclesiæ existentiam : Ergo non sunt inseparabilis nota Ecclesiæ ». Resp.: Nego sequel, siue et hanc : Ratiocinari non est necessarium ad existentiam hominis : Ergo non est ejus nota et proprietas. Amesius, 2: « Non semper sunt necessaria ad extraordinariam missionem, ut videre est in multis Prophetis Veti, Teste, de quorum miraculis nihil narratur ». Resp.: Sed supponitur. Argumentum negativum nil evincit. Amesius 3: « Nos nullam novam fidem, aut extraordinariam missionem proferimus ». Resp.: Hæc est menia: omnium haereticorum, et tamen dicere nequeunt, a quo, habente mittendi potestatem, missi sint. Videatur P. Forerus 1. part. quest. vec. Quæ ex Alex. Pezantio adducit Amesius, vera quidem sunt, sed non adversus

nobis. Aliud enim est, quod quibusvis temporibus necessaria sunt miracula in Ecclesiæ jam dudum plantata; aliud vero quod nihilominus ad illustrandam Ecclesiæ, et sanctos suos amicos, Deus ex abundantia largiatur miracula. Amesius 4. « Pleraque eorum miraculorum, de quibus Pontifici gloriantur, sunt illa prodigia, mendacia et signa magna, quæ Antichristum comitatur dicuntur. II. Thess. II. vers. 9 Apoc. XIII. vers. 44. Resp.: Amesius hoc non potest ex Scriptura probare, nisi ex illo Pharisæo effato : *Hic in principe dæmoniorum ejicit dæmonia.*

Gerhardus thes 119. contendit, id : quod juxta Bellarm. §. ult. Novatianus fecit miraculum in confirmationem Baptismi, posse etiam dici de miraculis, que fiant vel fieri dicuntur in Rom. Ecclesiæ ». Resp. 1. : Negari jure potest fides Socrati et Somozeno id testantibus, cum fuerint Novatiani. Resp. 2. : Cato illo liberaliter, et si forte in uno altero possit habere apparentiam hoc effigium, in plerisque omnibus tamen nimis patens est, id locum non habere. Quid, queso (ut unicum ex innumeris referam), dicent ad illam P. Marcelli Mastriji jam a Medicis depositi, et quasi animam agentis, subitanæ sanationem, per appariotionem S. Francisci Xaverii, illam offerentis ex nota Dei, si voverit Indicem missionem? Quid hie non sapit dogmata Pontificia? Quis vero tam effrou, qui veritatem rei in dubium vocet, cum gesta sit prope in oculis innumerabilium etiam virorum ex omni parte summorum, qui adhuc hodie supersunt? Legant Pharisei ejus Martyrion, et videant quid effugii communici sine blasphemia queant?

Thes. 121. « Juxta Bellarm. ante approbationem Ecclesiæ non est certum de illo miraculo, quod sit verum miraculum, ut ait Bellarm. ibid. §. » Est autem etc. « Quomodo ergo miracula possunt esse nota Ecclesiæ? Hac ratione miracula simul essent notiora et non notiora Ecclesiæ. Notiora, quia ex miraculis judicandum de veritate Ecclesiæ: non notiora, quia ex Ecclesiæ approbatione judicandum est de miraculis. » Resp. cum P. Bocano: Verum est, miracula nova examinanda esse juxta doctrinam

DE NOTIS ECCLESIE.

S. Scripturæ, et auctoritatem Ecclesiæ, nec contra hac vel Angelus de celo evangelizans audiendus esset, quantacumque pollebat miraculorum gratia. Unde etsi Lutherus et Calvinus fecissent miracula, tamen audiendi non essent: juxta illud S. August. « Præter unitatem et qui facit miracula, nihil est. » Verum haec dicuntur ex suppositione impossibili. Fieri enim non potest, ut vel Angelus de celo mentiatur, vel heretici vincant Catholicos miraculorum gloria. Et in hoc sensu verum est, quod multi Catholicæ docent, de crisi miraculorum ex doctrina tradita. Neque in hoc est illa vitiosa circulatio; quia licet via analysis fides pendeat a miraculis, ut a motiva acceptationis: nostra tamen fides, quæ nunc sumus in Ecclesiæ, non pendet ab his individuis miraculis quæ de nova fiant, in illo genere, (licet et ipsa juvare possint postmodum ad eum corroborandam); quare haec ab Ecclesiæ examinari possunt et debent.

Thes. 126. « Extero aspectu dijudicari non poterit, a hoc vel illud sit verum vel mendax miraculum, ut fatetur Bellarm. Ergo miracula nequeunt esse nota Ecclesiæ. Resp.: Si hoc et similia argumenta vim haberent, nec Christi nec Apostolorum miracula debuissent mundo facere credibilem Christi doctrinam; ideoque imprudenter aut impie a Gerhardo objicxit. Scimus ergo moraliter satis certo et evidenter (uti illa mulier III Reg. XVI. vers. 24. que filium resuscitantem Elias dixit: *Nunc in isto cognovi, quoniam erit Deus tuus etc.*) Ecclesiæ illam quæ magnis et crebris matureque examinatis fulget miraculus, esse fide dignam; presertim si miracula illa fiant per actus et ritus illius Ecclesiæ proprios, ut per vota, Missam, cultum reliquiarum, invocationem Sanctorum, etc. Certe numquam miracula erunt testimonia, si tunc non sint.

Thes. 133. « Juxta Bellarm. miracula non vera nec falsa fecerunt Pontifices duobus proximis seculis. Atqui si est qui est caput Ecclesiæ, non facit miracula, quomodo miracula erunt propria et infallibilis nota Ecclesiæ? Solent alias nomine Ecclesiæ Pontifici solum Papam intelligere, ut quando dicunt, Ecclesiæ esse infallibilitem; et tamen in solo Pontifice infallibilitatem constituant. Sie ergo concludimus: Miracula non sunt propria et perpetua Rom. Pontificis, ut Ecclesiæ capituli, adjuncta: Ergo nec sunt propria et perpetua Ecclesiæ nota. » Resp. :

An hoc argumentum virile, vel puerile sit, decernat Titius. Sibil certe solvetur etiam a Theologis primi anni.

Ad CAPUT XV.

Nota duodecima est lumen propheticum. Haec nota eodem fundamento nititur, quo gloria miraculorum. Constat autem utraque fulsisse solius Ecclesiæ Catholicae cultores, ut SS. Benedictum, Bernardum, Franciscum etc. Amesius: « Lumen illud non constanter in Ecclesiæ lucet: non potest igitur esse nota. » Resp.: Male ita inferri constat ex dictis. Ratiocinatio est nota hominis, etiam si hic per multos annos non ratiocinetur. Fribola porro sunt quæ Amesius opponit de Hieron. Savonarola; neque nobis officerent, etsi vere essent, quæ ejus feruntur proprie. Dictum Tertulliani de præscript. cap. 40. verissimum est: quia sola miracula, vel sola propheticæ, si non conjungerentur cum explorata doctrina Ecclesiæ, aliquæ boni Spiritus indicis, neminem movere prudenter possunt ac debent ad assensum.

Gerhardus præter objectionem Amesianam, postquam thes. 137. recitasset Bellarmini responsum, ad objecta vaticinia Apollinis etc., (quod scilicet ea prædixerint, quæ dæmones ipsi facti erant; vel ea quæ cepta erant fieri, ignorantibus nuntiabant tamquam futura; vel demum ea prædicabant, quæ naturales habent causas nobis ignotas, illis autem notas propter majorem nature subtilitatem) interrogat Gerhardus: « Com ergo scire, sit rem per causas cognoscere; quomodo Prophætia potuit esse vera et propria Ecclesiæ nota, quandoquidem veras Prophætiæ causas minimè tenemus? Quero ego vicissim, cum Lutherani et Calvinista inter reliqua criteria S. Scripturæ dignoscendas ponant etiam Prophætiæ impletarum gloriam, cur non etiam eadem tam possit esse Criterion dignoscendi veiram a falsa Ecclesiæ? Prophætiam Lutheranissimam merito hic perstrinxit Bellarm. Eamdem ego nuper in Anti-Musei digressione adversus Conringium, vanitatis cogui: quod cum prædixerit Lutherus: « Si sui tñides constanter urgenter, et promovere suum evangelium, fore ut Omnia Papistica sicut fumus evanescent », idque « intra biennium »; itemque illud solem:

Pestis eram vivus, moriens ero mortua, Papa,

nimis tamen falsitatis haec convincantur ipso effectu; cum vivat, vigeat, floreat Papa post Lutheri cineres etc. Quid ad haec medicas ille, ut Pseudo-Propheticæ fabem Lutheri absterget? « Prædictum quidem », inquit, « Lutherus, fore, ut sicut fumus omnia Papæ evanescant: ubivis autem terrarum id futurum non prædictit. » Καὶ τοῦτο λύεται! Hoc nempe est specimen palmarum landatissime illius artis interpretatio Lutherano-Calvinistico-Quodlibetica! « Si Lutherus mortuus fuit mors Papæ », hic profecto non uno tantum loco, sed ubique extinctus est, nisi forte medieus hic dixerit, mortem non extinguevit vitam ubique, sed tantum in uno loco, adeoque posse mortuum alibi vivere. Tam ergo verum fuit hoc Lutheri vaticinium, quam omoë eius Evangelium, ac vice versa. Tali autem vati quis prudens in re ultra credat?

Ad CAPUT XVI.

Nota decima tercia est, confessio adversariorum. De hac ubi sat dictum, contra Gerhardum. Amesius autem hoc solum regerit: « Ecclesia igitur illa, que adversarios habet periculas, malignos, virulentos, maleficos, diabulos, non erit vera Ecclesia. » Hoc nempe etiam est illatum ope inclytæ illius Quodlibetica! Equidem pro me tarditate assequi non possum, quonodo ex hoc, quod tanta sit vis veritatis, ut etiam adversarios cogat interdum sibi testimonium dare, juxta illud Deuter. xxxii. v. 31. Non est Deus noster ut Dū eorum, et nimici nostri sunt iudices. Quomodo, inquam, ex hoc inferatur, veram Ecclesiam non habere adversarios malignos; aut eam non esse veram Eccle-

siam, que habet adversarios diabulos. Qui potest capere capiat.

Ad CAPUT XVII.

Decimaquarta nota est infelix exitus eorum qui Ecclesiam oppugnant, Pharaonis, Antiochi, Herodis Ascalonitæ, Neronis, Domitiani, Diocletiani, Maximiani, Simonis Magi, Manichei, Montani, Arii, Juliani, Valentis, Nestorii, Hunerici, Anastasi, Lutheri, Zwinglii, Carolstadii, Calvini etc. Amesius: « Infelicitas ejusmodi hominum non semper apparet mundo ». Sic est; multa enim reservantur sæculo futuro, ne fides resurrectionis nutet apud moltos, ait S. Chrysostomus. At numquid sufficit id apparuisse in exemplis a Bellarmio adductis? Quod deinceps ad Foxum Calvinianum, hoc est, nullus fidei hominem, et ad Thuanum modicæ fidei historicum, nos remittit Amesius, ut inde « non inutilē notam, documentum vel admonitionem capiamus », non refutationem, sed risum meretur.

Ad CAPUT XVIII:

Ultima nota est felicitas temporis iis collata, qui Ecclesiam defendentur. Vide recognit. num. 12. Numquam enim Catholicæ Principes ex animo Deo adhaeserunt, quin faciliter de hostibus triumpharint, ut præter Vt. Test. Heraclio constat de Constantino M. Theodosio, Honorio, Justiniano, Carolo V. aliquis innumeris. De quibus copiose Thomas Bozios, et Joannes Eusebius Niemergius in Theopolitici lib. II. Ubi id non modo exemplis, sed et rationibus præclare illustratur.

VINDICÆ

PRO LIBRO PRIMO

DE CLERICIS

Ad CAPUT I.

Hoc vero dixerim, si omnino gratis largi-remur, id nomen non a Christo, sed a con-cilio et Patribus impositum fuisse; quod tamen minime probatur. Nam tres ex omni-bus Patribus hebreicas lingue peritissimi, Origenes, Epiphanius, Hieronymus, illud Hierem. XII. vers. 13. *Cleri cōrum non pro-derunt eis*, aperte interpretantur de ordinis Ecclesiastici ministris. Sed hæc Amesius non curat, quin potius, cum non constet Spiritus S. ita loqui, putat « ex græci interpretationis errore iudendi ansam Patres captasse. » Neque etiam Tertullianum vetustissimum et doctissimum scriptorem curat Amesius, im-pie pronuntiant: Hoc nomen « clerici », ut et « Sacerdotis, altaris, meriti etc. », similesque « phrases incommodes » (Lutherano-Calvinisticae novitati). « præter Scriptura-stylum, cum prejudicio veritatis, et Ecclesie periculo, tum temporis » (altero post Chri-stum seculo) « in Ecclesiam irrespisse. » Sed hæc impia novandi libido vel maxime confirmat Catholicam doctrinam apud quen- vim pluvium.

At obiicit cum Calvinio Amesius: « Tota Ecclesia in Scriptura, clerus appellatur. I Petr. v. vers. 3. Ergo inique appropriatur ejus Ministris. » Resp. 1.: Probabile est, cleri appellationem a S. Petro positam, ad eos tantum referandam, qui proprie « cle-rici » vulgo vocantur; ita ut Episcopi ibi moneantur, in pascendis laicis caverent turpe luerum, sed in clericis regendis (qui proprie Episcoporum ministri erant) fugere domi-nandi cupiditatem. Resp. 2.: Sine dubio S. Petrus allusit ad Levitas, qui Num. xviii. vers. 20 et Deut. xviii. vers. 2. dicuntur esse de sorte Domini, et Dominus dicitur eorum pars et hereditas: Levitis autem nunc re-spondent soli Ecclesie ministri. Resp. 3.: Potest appellatione cleri diversa ratione cum